

tekst **Alexander Hiskemuller**  
foto's **Boudewijn Bollmann**

**L**ang kan Lloyd Marengo niet weg zijn uit zijn geboortestad Rotterdam, anders zou hij heimwee krijgen naar de reuring van de stad, naar de routine van tussen de middag een lekker broodje halen om de hoek. Maar hij werkt

aan een voorstelling met Zuid-Afrikaanse dansers en moest naar Soweto om de puntjes op de i te zetten.

"Ik zat midden in het township en daar kan de stroom elk moment uitvallen. Wanneer dat gebeurt, stopt het leven. 's Avonds is het dan gelijk pikkedonker en ga je niet meer de straat op. Ik werd gedwongen om te *rewinden*, en dat was eigenlijk ontzettend prettig. Ik lag op mijn op bed en staarde naar het plafond. Toen ik na tien dagen weer op Schiphol landde, kreeg ik de klap op de kaak: daar is héél veel stroom, veel beweging. Ik dacht: Lloyd is terug, go, we gaan er weer voor."

Het brein van Lloyd Marengo (1973) is alleen onder lichte dwang te stoppen. Alles biedt informatie en vindt linea recta de weg naar zijn hoofd. Ideeën ontstaan, gewoon, doordat hij om zich heen kijkt. De zwerwer die om de hoek van de studio uit de vuilnisbak eet, heeft concurrentie gekregen van een goedgeklede meneer die blikjes verzamelt voor statiegeld. Zo'n beeld kan hij gebruiken in zijn shows, als het tenminste de strenge selectie haalt en geen 'darling' blijkt die hij moet 'killen'. Dan parkeert-ie het tot, wellicht, een volgende productie.

"Soms merk ik dat het motortje blijft lopen en kom ik moeilijk in slaap. Dan zet ik een podcast op om mezelf weg te sussen. Word ik de volgende ochtend wakker, speelt-ie nog. De laatste tijd luister ik naar journalistieke podcasts over het ontstaan van het universum, maar het kan net zo goed gaan over geldzaken of buitenaards leven. Wie weet komen die onderwerpen via mijn halfslaap ook wel in mijn voorstellingen terecht, haha."

Vorig jaar won 'levende hiphoplegende' Lloyd Marengo de Gouden Zwaan, de belangrijkste Nederlandse dansoeverprijs. De jury eerde hem omdat hij met zijn Lloydscompany een brug heeft weten te slaan tussen de straat en het theater.

Hij zet zich al decennia in om de hiphopcultuur in Nederland een plek te geven. Als danser en choreograaf, als medeoprichter van kweekvijver Hiphophuis maar ook als coach en mentor, bekend van tv-programma's als *So You Think You Can Dance* en *Battle on The Dancefloor*. In Rotterdam ligt een tegel met zijn naam erop aan de Binnenweg, een eerbetoon van de gemeente. Marengo: "O, ligt-ie er nog? Nou ja, wel leuk natuurlijk."

Maar noem Marengo vooral geen Papa Hiphop. "Vóór mij zijn er zo veel mannen en vrouwen geweest die hun bijdrage hebben geleverd, en die worden niet geïnterviewd. Oneerlijk toch dat ik dan het etiketje 'vader van de Nederlandse hiphop' draag?"

Daarom, voordat we verdergaan met het interview, is het belangrijk te beseffen dat de dingen in de hiphopcultuur anders werken, zegt hij. "Als hiphopdanser leer je van elkaar, op basis van respect. Als je je eenmaal hebt bewezen, laten andere dansers zich door je onderwijzen. Dus hoe goed je skills ook zijn, ze zijn niet alleen jouw verdienste."

Aan wie heeft Lloyd Marengo zijn status als 'levende hiphoplegende' dan te danken? Er volgt een behoorlijk rijtje namen. Hakan Aslan, Paulo Nunes, Carlos Rocha, Jerry Altenstadt en de dansers van Badboyz posse Rotterdam: "B-boys die breakdance vanaf de jaren tachtig op de kaart hebben gezet."

Er komt een jonge vrouw aan tafel zitten, Charlene ter Beek (29). Ze flankiert



Hoe werkt het creatieve brein? Uit welke hersenkrochten toveren kunstenaars hun artistieke ideeën tevoorschijn? Schrijvers, schilders, componisten en andere scheppers gunnen Trouw deze zomer een kijkje in hun bovenkamer. Afevering 7.

## Het creatieve brein interview

Wat inspireert het creatieve brein van 'levende hiphoplegende' Lloyd Marengo? 'In hiphop leer je van elkaar. Hoe goed je skills ook zijn, ze zijn niet alleen jouw verdienste.'

# 'Volle overgave is vanzelfsprekend in de hiphopscene'

Marengo in de repetitiestudio en volgt hem als hij naar hiphopbattles gaat, zoals laatst The Notorious IBE, een internationaal hiphop- en urban dansfestival in Heerlen. "Ik neem Charlene op sleeptouw omdat zij heeft aangegeven dat ze zich wil ontwikkelen als performer. Lloydscompany krijgt elke dag verzoeken om coaching en begeleiding. Hiphop is geen nadoen van een bepaald stijltype; je helpt elkaar in het ontdekken van wat jou uniek maakt."

Het choreograferen van dansproducties is voor Lloyd daarom nooit een kwestie van passen bedenken. "Ik schrijf een voorstelling van tevoren niet uit. Natuurlijk denk ik wel: deze scène wil ik per se op deze manier laten zien. En dat geeft dan meteen hoofdpijn. Stel: Charlene wil in mijn voorstelling dansen, laten zien wie zij is. Nou ja, dat wil ik ook. Maar ik zie daarnaast wat zij nog méér kan, waarvan zijzelf nog niet op de hoogte is. Dan ga ik met haar trainen, repeteren, maar haar vooral overtuigen: geloof mij, als jij zus of zo doet, dan gaan we samen tot iets moois komen."

Charlene knikt instemmend wanneer Marengo opmerkt dat hiphoppers verdomde koppig kunnen zijn. Marengo: "Het zijn *self-made people*, gepokt en gemazeld op straat, die werken aan hun *craft*. Wil je daaraan sleutelen, dan moet je van goeden huize komen. Men kent mij. Ze weten wat ik doe, daarom denken ze: vertel maar wat je nog

meer in mij ziet. Daarmee ga ik aan de slag."

Uiteindelijk is hij wel de kapitein op het schip die de koers uitzet. Tijdens lange autoritten op weg naar battles ziet hij de voorstelling voor zijn ogen ontstaan. Maar eenmaal in de studio stormt de realiteit bij hem naar binnen en lukt soms niet wat hij in zijn hoofd heeft. "En dan gebeurt er iets magisch, en kan een danser zeggen: 'Maar Lloyd, als dit zo niet lukt, kunnen we dit of

'De dansers en ik eten met elkaar en gaan samen naar battles. Het is echt een heel leven eromheen.'

dat proberen.' Door die wisselwerking wordt de danser mede-eigenaar van de voorstelling."

Daarvoor blijft Marengo ook buiten de studio continu in gesprek met zijn dansers. "Ze moeten snappen waar we naartoe gaan met een productie. We eten met elkaar en gaan samen naar battles. Het is echt een

Lloyd Marengo: 'Oneerlijk toch dat ik dan het etiketje 'vader van de Nederlandse hiphop' draag?'

### Wie is Lloyd Marengo?

Lloyd Marengo is in 1973 geboren in Rotterdam. Als kleine jongen kwam hij in het begin van de jaren tachtig in aanraking met breakdance. Zijn eerste performance had hij op zeventienjarige leeftijd samen met de groep **DCO**. Door op te treden in clubs en te dansen op de straat, raakte hij steeds meer geïnteresseerd in de hiphopscene. Zijn eigen onderneming **Twilight** opende hij in 1996, waar gelijkgestemden samenkwamen en bezig waren met dans, muziek en graffiti. Daar ontstond twee jaar later de groep **010Boys**. Zij begonnen met het optreden in buurthuizen en clubs, waarna al snel de grote bedrijfsfeesten en festivals volgden. Hier ontwikkelde Lloyd zich als danser en later als **choreograaf**. In 2002 was hij mede-oprichter van het **Hiphophuis**. Vanaf 1999 danste hij bij het **Scapino Ballet** en bij **Conny Jansen**. Bij het **Act Festival** in 2004 kreeg Lloyd voor het eerst de kans om zijn talent als choreograaf te laten zien. In 2019 startte hij zijn eigen gezelschap: **Lloydscompany**. In september 2022 won hij de **Gouden Zwaan** voor zijn onmiskenbaar grote inzet voor de community. Lloyd Marengo heeft een eigen 'tegel' op de Nieuwe Binnenweg.

eli. Hoe hoog we ook gaan in onze emotie, aan het einde geef je elkaar altijd een hand. Als jij vraagt wat de maatschappij kan leren van hiphop: dat we elkaar te allen tijde moeten respecteren. Het grootste deel van Nederland zul je nooit op een hiphopbattle zien. Dat deel bereik je door op vrijdagavond met hiphop in een theater te staan."

De boodschap die hij daar uitdraagt moet wringen, vindt hij. Het huis raakt niet zomaar opgeruimd. Hij maakte twee producties over vaderschap. In zijn geval over een afwezige vader, die werd vermoord in een Surinaams eethuis. Marengo ontmoette hem slechts één keer, op zijn vijftiende.

"Ik zei: 'Hé pa, hoe is het? Heb je geld?' Als mijn dochter bij mij om geld komt vragen, zeg ik haar: 'Krijg ik geen *brasa*? Hou je niet van je vader?' Nu denk ik: shit, dat heb ik nooit tegen mijn vader gezegd. Ik vroeg hem om geld voor nieuwe schoenen om cool te kunnen doen op school. Zo'n ervaring neem je mee de studio in."

Voor zijn voorstelling **Unbreakable**, vanaf oktober in theaters te zien, werkt hij samen met Zuid-Afrikaanse pantsula-dansers uit de townships. De dans- en muziekvorm

'Hiphop moet in het theater staan, om te laten zien dat het niet waar is wat we over elkaar denken'

pantsula ontstond in de jaren vijftig als reactie op het apartheidregime.

"De pijn van de apartheid voel je nog overal in de townships. Als zwarte jongen is het óók mijn geschiedenis. Een van de pantsula-dansers, Jabulani, kreeg levenslang omdat hij had ingebroken bij vermogende witte mensen. Toen Mandela aan de macht kwam, werd hem amnestie verleend. Hij is nu 47 en gebruikt zijn pantsula-skills om geld te verdienen, verder te komen in het leven. Ik heb grote bewondering dat hij daarvoor kiest, omringd door ellende. Dit gegeven wil ik in een dansscène vatten, op een manier die je niet verwacht."

"Ik laat Jabulani op klassieke muziek dansen, zodat het lijkt of de scène gaat zwenken. Had ik de scène op pantsula gezet, dan denk je: zo zeg, die guy heeft skills. En dat is het dan. Door klassieke muziek te gebruiken, ga ik voorbij aan wat je zou verwachten. Daarmee dwing ik je goed naar het verhaal van deze man te kijken."

Is boosheid een creatieve drijfkracht? "Boos is een groot woord. Maar racisme is een maatschappelijk onrecht. Ik word boos als mensen doen alsof het er niet is. Helas worden veroordelen in de media steeds maar weer bevestigd. Ben je bruin, dan ben je goed in sport; ben je wit, dan weet je het allemaal wel. Tegenwoordig geeft drillrap de hiphopscene een slechte naam. Maar drill is een excess, net zo goed als een frauderende bestuurder bij een bank hopelijk een excess is. Hiphop moet in het theater staan, om te laten zien dat het niet waar is wat we over elkaar denken."

Met **Unbreakable** wil hij een ander beeld van zwarte mannen uit Soweto schetsen. Door het tonen van hun kunst, dat is alles wat ze hebben. Marengo: "Er is in de hiphop altijd iets om over te praten. Voor de korte tijd die we hier op aarde zijn, kun je maar beter het beste van jezelf laten zien."

Soweto Skeleton Movers & Lloydscompany presenteren **Unbreakable** vanaf 10 oktober in het Oude Luxor Rotterdam.